

Чи підлягає обмеженню конституційне право на недоторканність житла в умовах воєнного стану?

Так, в умовах воєнного стану право на недоторканність житла може бути обмежено.

Статтею 30 Конституції України встановлено, що *кожному гарантується недоторканність житла. Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.*

Водночас, відповідно до п. 3 Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» №64/2022 (далі - Указ) (затверджено Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» реєстр. № 2102-IX від 24.02.2022 (далі - Закон № 2102-IX) у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України "Про правовий режим воєнного стану".

В умовах воєнного стану можливі наступні обмеження:

1. **Встановлення військово-квартирної повинності** з розквартирування військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів, особового складу служби цивільного захисту, евакуйованого населення та розміщення військових частин, підрозділів і установ. (Всі військові адміністрації мають повноваження щодо запровадження і здійснення заходів правового режиму воєнного стану, визначених статтею 8 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, разом з військовим командуванням самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування).
2. **Проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду.**

Проникнення до житла чи до іншого володіння особи та проведення в них огляду регламентовано Порядком перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану, затвердженого Постановою КМУ від 29 грудня 2021 року № 1456 (далі - Порядок).

Так, відповідно до вказаного Порядку:

1. **Право на проведення перевірки** документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян **надано відповідним уповноваженим особам Національної поліції, СБУ, Національної гвардії, Держприкордонслужби, ДМС, Держмитслужби та Збройних Сил**, які визначені в наказі коменданта (п. 5 Порядку).
2. **Під час проведення огляду** речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян **уповноважена особа може застосовувати технічні прилади та технічні засоби, що мають функції виявлення вибухонебезпечних предметів та речей (речовин)**, обіг яких заборонено чи обмежено, фото-, аудіо- і відеофіксації. Аудіо- і відеофіксація житла громадян та їх особистих речей здійснюється уповноваженими особами за згодою громадян. (п. 6 Порядку).
3. **Уповноважена особа може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише у невідкладних випадках**, пов'язаних із: врятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій; безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення; припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які перебувають в житлі або іншому володінні особи. **Проникнення уповноваженої особи до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися**

власним майном. Про застосування зазначеного заходу уповноважена особа доповідає та/або інформує відповідно до вимог [Кримінального процесуального кодексу України](#). (п. 11 Порядку).

4. У разі виявлення під час перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян ознак складу кримінального та/або адміністративного правопорушення **затримання таких осіб та вилучення відповідних речей** здійснюється відповідно до вимог [Кримінального процесуального кодексу України](#) та [Кодексу України про адміністративні правопорушення](#). (п. 12 Порядку).

Крім того, звертаємо увагу, що відповідно до п. 16 Порядку здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан, затвердженого Постановою КМУ від 8 липня 2020 року № 573 патрулям на території, де запроваджено комендантську годину та встановлено спеціальний режим світломаскування, надано право входити (проникати) на територію та у приміщення підприємств, установ і організацій, у житлові та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать особам, під час припинення кримінального правопорушення та в разі переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю осіб.

Конституційна гарантія недоторканності житла не поширюється на випадки, коли суспільні інтереси вимагають правомірного обмеження прав людини, зокрема для захисту прав і законних інтересів інших членів суспільства. Обмеження права особи на недоторканність житла, яке визначено в Конституції України і міжнародно-правових актах, визнається легітимним втручанням держави в права людини з метою забезпечення загального блага (Рішення Конституційного Суду України від 31 травня 2011 року № 4-рп/2011).